

Список використаних джерел

1. Безтелесна Л. Підприємництво у контексті людського розвитку // Економіка України. – 2003. – № 12. – С. 62-68.
2. Білодід Ю.М. Філософія: український світоглядний акцент. – К., 2007. – 356 с.
3. Вдовиченко І. Проблеми розвитку підприємництва в Україні // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 7. – С. 20-22.
4. Голубенко О. Проблеми підприємництва в Україні // Діловий вісник. – 2010. – С. 11-14.
5. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. 3-тє видання, перероблене і доповнене. – Львів, 2012. – 528 с.
6. Подольська Є.А. Філософія. – К., 2006. – 706 с.
7. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія.–К.,2011. – 576с.
8. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. – М.,2013. – 239 с.

Summary. The problems of ethics in business. Formed rules of moral and ethical behavior of the entrepreneur.

Key words: ethics, entrepreneurship, mutual trust, honest business, dishonest business, business deal, moral code of ethics, business ethics, human dignity.

УДК: 334.012.64

*Шульський М.Г., д.е.н., професор
Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЛЬВІВЩИНИ

В статті проведено дослідження розвитку малого підприємництва Львівщини з акцентуванням уваги на стан його функціонування в сільському, лісовому рибному господарствах. На основі одержаних результатів виявлено, ті основні причини, які гальмують ці види діяльності та запропоновано заходи щодо їх усунення.

Ключові слова: мале підприємництво, мікропідприємництво, розвиток, підприємці, юридичні особи, рівень рентабельності.

Вступ. Реформування різних сфер суспільних відносин, що почалося в кінці минулого століття в Україні, обумовило формування нових підходів до ведення господарської діяльності різними організаційно-господарськими структурами різних галузей національного господарства держави. Серед цих напрямів важливу нішу зайняло підприємництво, яке було добре розвинене в передових країнах світу і позитивно впливало на ефективність ведення як окремих галузей, так і економіки в цілому. Як показує світовий досвід, різні форми підприємництва є тим індикатором, який відображає настільки результативно ведеться виробнича діяльність конкретного господарського формування, окремої галузі і економіки держави в цілому.

В умовах формування ринкових відносин важливе значення має розвиток всіх форм підприємництва, при цьому особливу роль відіграє мале підприємництво. Саме ця форма підприємницької діяльності дозволяє найбільш раціонально використовувати підприємницький хист кожного працівника, наявні ресурси і можливості у збільшенні виробництва продукції, надання послуг і на цій основі одержати відповідні прибутки. Таким чином, розвиток підприємництва взагалі, і малого зокрема є актуальною і важливою проблемою, розв'язання якої сприятиме для подальшого реформування різних сфер суспільних відносин та підвищення ефективності ведення суспільного виробництва.

Мета дослідження за обраною темою полягає в тому, щоб вивчити стан розвитку малого підприємництва в умовах Львівщини з концентрацією уваги на галузі, які в

тій чи іншій мірі мають відношення до сфер аграрного виробництва і на основі одержаних результатів запропонувати ряд заходів щодо підвищення результативності ведення цього виду діяльності. Одночасно зауважимо, що статистичні органи надають інформацію про розвиток підприємництва в одному спільному вираженні по таких галузях як: сільське, лісове та рибне господарство. На наш погляд, це є цілком виправдане, адже діяльність суб'єктів господарювання у цих сферах економіки зв'язане із землею, як головним засобом виробництва.

Для досягнення поставлених цілей було використано літературні джерела за обраною темою дослідження, статистичні матеріали розвитку малого підприємництва Львівщини, власні результати досліджень. Обробку зібраної інформації, її аналіз проведено з використанням сучасних засобів і методів проведення економічних досліджень.

Важливі висновки в теорії і практиці. Проблеми розвитку підприємництва взагалі і малого зокрема як у теоретичному, так і в практичному аспектах присвячені праці багатьох вчених, серед яких слід відмітити таких як: З.С. Варналій, Ю.Г. Губені, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, Є.Й. Майовець, С.М. Злупко, О.В. Стефанишин, Л.А. Швайка, В.В. Липчук, С.В. Коробка, В.М. Янушевич, І.А. Шавкун [1-8] та інші.

Досліджуючи праці як названих, так і неназваних у цій публікації авторів, можна пересвідчитися в тому, що не всі економічні аспекти досліджені і вивчені у повній мірі. Одночасно слід відмітити і те, що підприємство, як особливий вид господарської діяльності, не є застиглою і незмінною формою господарювання, а ця форма під впливом чинників внутрішнього і зовнішнього середовища постійно видозмінюється і удосконалюється. І ось ці зміни необхідно постійно і всебічно досліджувати, а одержані результати використовувати у виробничих умовах. Такий підхід буде сприяти підвищенню ефективності підприємницької діяльності у досліджуваних сферах. Саме цим аспектам і присвячена дана стаття.

Результати дослідження та їх оцінка. Розвиток підприємництва взагалі і малого зокрема в різних галузях національного господарства України здійснюється у відповідності з прийнятими нормативно-правовими актами. Про важливість розвитку підприємницької діяльності може підтвердити те, що Закон України «Про підприємство» був прийнятий ще на початку 1991 р. (з наступними змінами і доповненнями), в якому сказано, що: «Підприємство – це самостійна ініціатива, систематична, на власний ризик, діяльність по виробництву продукції, виконання робіт, надання послуг та заняття торгівлею з метою одержання прибутку» [9, с. 102]. В Господарському кодексі України відмічено, що: «підприємство – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик, господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку» [10, с. 25]. Є ще інші трактування цього поняття, в яких концентрується увага на ті чи інші аспекти підприємницької діяльності, однак їх суть майже незмінна і в кінцевому підсумку направлена на отримання прибутку.

Як показують результати досліджень діяльності підприємців, підприємство не є однорідним явищем у різних сферах суспільних відносин. І це цілком закономірно, адже цей вид діяльності пронизує всі ланки національного господарства держави і є рушійною основою і силою його розвитку. У своїх дослідженнях нами використанні матеріали діяльності суб'єктів малого підприємництва Львівщини з акцентуванням уваги на ті суб'єкти господарювання, які в тій чи іншій мірі мають відношення до використання земельних угідь як головного засобу виробництва, а саме: сільське, лісове і рибне господарство. Одночасно відмітимо, що в Законі України: «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», який був прийнятий у 2012 р., сказано, що: «Суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів

малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва» [11].

Суб'єктами мікропідприємництва є фізичні і юридичні особи, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквіваленту 2 мільйони євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України. Для малого підприємства ці показники дещо вищі і становлять відповідно: 50 і 10.

В таблиці 1 представлена інформація щодо частки малих підприємств та фізичних осіб - підприємців у загальних показниках діяльності суб'єктів малого підприємства Львівщини за 2010 – 2012 рр. Наведена інформація в цілому по області і окремо в сукупності галузей сільського, лісового і рибного господарства відображає наступні закономірності: малі підприємства по області за кількістю суб'єктів господарювання, зайнятих працівників і обсягом реалізації продукції (товарів, послуг) характеризується нижчими показниками щодо питомої ваги з названих позицій, ніж ці показники по сільському, лісовому і рибному господарству. Коли ці показники проаналізувати в розрізі фізичних осіб – підприємців, то спостерігається зворотна тенденція – по області показники значно вищі, ніж по досліджуваних галузях.

Неабиякий інтерес представляє зміна наведених показників за аналізуючий період. Так, зокрема, частка малих підприємств у загальних показниках суб'єктів малого підприємства як за кількістю суб'єктів: малого підприємства і зайнятих працівників, так і за обсягом реалізації продукції (товарів, послуг) має тверду тенденцію до зростання. Проте частка фізичних осіб-підприємців характеризується протилежними аспектами розвитку, тобто процесами зниження показників. Аналогічні тенденції спостерігаються у розвитку мікропідприємства у Львівській області (табл. 2).

Таблиця 1*

Частка малих підприємств та фізичних осіб – підприємців Львівщини у загальних показниках суб'єктів малого підприємства, %

Роки	Малі підприємства			Фізичні особи-підприємці		
	за кількістю		за обсягом реалізації продукції (товарів, послуг)	за кількістю		за обсягом реалізації продукції (товарів, послуг)
	суб'єктів	зайнятих працівників		суб'єктів	зайнятих працівників	
Усього по області						
2010	18,8	47,1	63,7	81,2	52,9	36,3
2011	21,5	51,6	72,2	78,5	48,4	27,
2012	22,3	49,2	69,9	77,7	50,8	30,1
2012 «+», «-» до 2010	+3,5	+2,1	+6,2	-3,5	-2,1	-6,2
Сільське, лісове та рибне господарство						
2010	62,8	82,1	84,1	37,2	17,9	15,9
2011	70,6	84,3	91,9	29,4	15,7	8,1
2012	74,9	86,5	93,3	25,1	13,5	6,7
2012 «+», «-» до 2010	+12,1	+4,4	+9,2	-12,1	-4,4	-9,2

*Тут і надалі використано матеріали статистичного збірника [12]

Таким чином, з наведеної інформації щодо питомої ваги малих підприємств та фізичних осіб-підприємців за різними показниками (кількістю суб'єктів господарювання, зайнятих працівників, обсягами реалізації продукції (товарів, послуг) можна констатувати проте, що на протязі досліджуваного періоду 2010 – 2012 рр. відбулись певні зміни, а саме: розвивалися процеси щодо збільшення частки малих підприємств та одночасне зменшення частки фізичних осіб-підприємців у загальних показниках розвитку суб'єктів малого підприємництва. При цьому, варто зауважити, що такі тенденції є характерними і для розвитку малого підприємництва і мікропідприємництва в досліджуваних галузях: сільському, лісовому і рибному господарстві.

Таблиця 2

Частка мікропідприємств та фізичних осіб-підприємців Львівщини у загальних показниках суб'єктів мікропідприємництва за видами економічної діяльності, %

Роки	Малі підприємства			Фізичні особи-підприємці		
	за кількістю		за обсягом реалізації (товарів, послуг)	за кількістю		за обсягом реалізації (товарів, послуг)
	суб'єктів	зайнятих працівників		суб'єктів	зайнятих працівників	
Усього по області						
2010	16,5	25,9	39,4	83,5	74,1	60,6
2011	18,3	29,8	47,9	84,5	70,2	52,1
2012	19,2	29,0	45,2	80,5	71,0	54,8
2012 «+», «-» до 2010	+2,7	+3,7	+5,8	-3,0	-3,1	-5,8
Сільське, лісове та рибне господарство						
2010	60,9	68,6	73,9	39,1	31,4	26,7
2011	68,1	70,3	79,1	31,9	29,7	20,9
2012	72,1	74,1	81,7	27,3	25,9	18,3
2012 «+», «-» до 2010	+11,7	+5,6	+7,8	-11,8	-5,5	-7,8

Із-за таких одержаних результатів дослідження цілком логічно постає питання, а чи ці зміни мають закономірний чи випадковий характер? Ми вважаємо, що виявлені процеси є об'єктивним відображенням реальної дійсності і їх розвиток обумовлений як дією чинників внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Перш за все слід відмітити те, що ведення малого підприємництва (мікропідприємництва) в сучасних умовах характеризується у більшій мірі використанням колективних форм господарювання, ніж індивідуальних. І оптимального співвідношення між цими формами ведення підприємницької діяльності в умовах сьогодення ще не досягнуто. Саме із-за цих обставин ці процеси будуть розвиватися і на перспективу.

Доцільність ведення як підприємницької, так і інших видів діяльності виражається в економічних показниках розвитку, основні з яких представлені за наслідками функціонування малих підприємств Львівщини у таблиці 3. Характерною особливістю наведеної інформації є те, що абсолютні показники діяльності малих підприємств (виручка від реалізації продукції (товарів, послуг), непрямі податки та інші вирахування з доходу, операційні витрати) за досліджуваний період 2010-2012 рр. мають тенденцію до зростання, однак показники рівня рентабельності, навпаки до зменшення – із 3,2 до 2,9%, або зменшення становило 0,3%. Відмінністю розвитку малого

підприємництва у досліджуваних галузях (сільське, лісове і рибне господарство) полягає в тому, що абсолютні показники, їх збільшення за досліджуваний період, характеризуються більшою інтенсивністю росту, ніж у загальному малому підприємстві Львівської області (більш ніж у 2 рази у 2012 р. в порівнянні з 2010 р.).

Крім того, важливо зауважити, що рівень рентабельності ведення підприємницької діяльності також має тенденцію зростання. Це все вказує, що мале підприємство у досліджуваних галузях характеризується позитивними зрушеннями у його розвитку.

Таблиця 3

**Основні економічні показники діяльності малих підприємств
Львівської області, млн. грн.**

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2012 р. у% до 2010 р.
Виручка від реалізації продукції (товарів, послуг)	23445,5	28315,5	29036,8	123,8
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	3657,2	4345,7	4564,8	124,8
Інші операційні доходи	1955,4	1848,5	1411,3	72,2
Операційні витрати – всього	21696,3	25517,2	25431,4	117,2
Рівень рентабельності операційної діяльності,%	3,2	2,2	2,9	-0,3
Питома вага збиткових підприємств,%	38,2	38,4	37,2	-1,0
У тому числі сільське, лісове та рибне господарство:				
виручка від реалізації продукції (товарів, послуг)	616,7	1099,9	1540,2	249,7
фінансовий результат до оподаткування	63,4	111,9	164,7	260,0
рівень рентабельності,%	2,0	2,2	2,9	+0,9

Одночасно відмітимо, що хоча за досліджуваний період у малому підприємстві Львівщини досягнуто позитивні зміни, однак рівень ефективності його ведення є досить низьким. Чим це обумовлено? Безумовно, дією цілого комплексу чинників як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Дослідження їх впливу на стан розвитку малого підприємства вимагає проведення детального аналізу економічної інформації за певний період часу, за одержаними результатами якого необхідно підготувати нову публікацію. Так, що проведення дослідження функціонування малих підприємств Львівщини слід продовжувати з акцентуванням уваги на ефективність їх функціонування.

Висновки. Проведене дослідження стану розвитку малого підприємства (мікропідприємством) Львівщини на протязі 2010-2012 рр. дає підстави стверджувати проте, що у розвитку цього виду діяльності відбулись певні позитивні зрушення. Однак, з іншого боку, досягнуті показники не дозволяють у повній мірі констатувати проте, що проблеми малого підприємства розв'язані. Це, передусім відноситься до показників ефективності ведення підприємницької діяльності, адже рівень рентабельності становить всього в межах 2,0 – 3,2%. Саме із-за цих обставин у сьогоденних умовах і на перспективу слід значну увагу у розвитку малих підприємств приділяти питанням дослідження економічної ефективності їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. / З.С. Варналій. – 3-те вид., випр. і доп. – К.:Знання – Прес, 2006. – 350 с.
2. Варналій З.С. Мале підприємство: основи теорії і практики. / З.С. Варналій. – 4-те вид., тир. – К.: Т – во «Знання», КОО, 2008. – 302 с.
3. Губені Ю.Е. Підприємство: Навч. посіб. / Ю.Е. Губені. – Львів: НВФ «Українські технології», 2012. – 572 с.
4. Малік М.Й. Інституалізація аграрного підприємства: трансформація та ефективність / М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк // Економіка АПК. – 2010. - №7. – С. 132-139.

5. Майовець Є.Й. Аграрне підприємництво в трансформаційній економіці України / Є.Й. Майовець // Дисертація на здобуття наук. ст. д.е.н. – Львів, 2007. – 417 с.
6. Злупко С.М. Підприємництво: основи, особливості, механізми. Навч. посіб. / С.М. Злупко, О.В. Стефанишин, Л.А. Швайка. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. – 370 с.
7. Липчук В.В. Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві: Монографія / В.В. Липчук, С.В. Коробка. – Львів, Сполом, 2011. – 227 с.
8. Янушевич В.М. Стан та перспективи розвитку малого підприємництва в аграрному секторі України / В.М. Янушевич, І.А. Шавкун // Реформування економіки України. – К., 1997. – С. 82-88.
9. Закон України «Про підприємництво» / Аграрна реформа України, 1990-1996: Законодавчі акти і нормативно-методичні документи / За ред. М.В. Зубця. – Київ, 1996. – С. 102-112.
10. Господарський кодекс України: Станом на 7 квітня 2008. – К.: Велес, 2008. – 168 с.
11. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, №3, ст. 23.
12. Статистичний збірник. Діяльність суб'єктів малого підприємництва. / За ред. Г.М. Корисько. – Львів, 2013. – 102 с.

Summary. *The paper studied the development of small enterprises in Lviv region with emphasis on the status of its operation in agriculture, forestry, fisheries gospodarstvah. Na basis of the results found are the main reasons that hinder these activities and proposed actions to address them.*

Key words: *smallbusiness, micro, development, entrepreneurs, legalpersons, thelevelofprofitability.*

УДК 657.471

*Яковець Г.Ю., аспірант кафедри обліку і аудиту,
Житомирського державного технологічного університету*

РОЛЬ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В СФЕРІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ: ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті досліджено роль венчурного інвестування в сфері фінансування інноваційної діяльності підприємств, визначено чинники, що зумовлюють існування інноваційного потенціалу венчурного капіталу та систематизовано об'єкти бухгалтерського обліку під час здійснення інноваційної діяльності

Ключові слова: *венчурне фінансування, інноваційна діяльність, інвестиції, бухгалтерський облік, інновації*

Сучасна стадія постіндустріального розвитку економіки передбачає важливу роль науки та інновацій, які не тільки відкривають нові горизонти для здійснення фундаментальних досліджень, що сприяють досягненню максимальної прибутковості, конкурентоздатності та розвитку підприємства.

Задля ефективної реалізації політики щодо впровадження інновацій та новітніх технологій необхідним є дієвий механізм фінансування фундаментальних і прикладних досліджень з боку держави та бізнесу. Це, в свою чергу, веде до пошуку нових раціональних джерел фінансування, одним із яких є венчурне інвестування.

Венчурне інвестування виступає альтернативним джерелом залучення вільних ресурсів на довгостроковий період, що дозволяє реалізувати перспективні проекти, які спрямовані на впровадження інновацій та новітніх технологій у діяльність підприємств.

Венчурний капітал, на базі якого виникає інноваційний бізнес, стає потужним ринковим механізмом, який дозволяє централізувати вільні грошові засоби, з'єднати їх з масою нагромаджених наукових відкриттів, комерціалізувати їх за допомогою суб'єктів господарської діяльності. Саме завдяки венчурному капіталу, в США, починаючи з 1982 року, щорічно виникало 600-800 тис. нових фірм, а загалом їх